

Forslag til finanslov 2014

(Naalakkersuisoq for Finanser og Indenrigsanliggender)

Det overordnede mål for samfundet er vi enige om. Vi ønsker alle at få ledige i arbejde. Vi ønsker alle at der skabes flere nye jobs. Vi ønsker alle en stigning i velfærd, for hele landet. I disse mål står alle partierne sammen. Men der er stor forskel på hvordan de enkelte partier mener vi bedst kan opnå disse mål. Der er stor forskel på den kurs partierne lægger.

Samfundet skabes af alle og er til for alle

Inuit Ataqatigiit har målrettet bekæmpet den stigende skævhed i samfundet, der kræver Inatsisartuts og Naalakkersuisuts fulde opmærksomhed. Denne skævhed i samfundet kan ses i både byer og bygder. Det er en misforståelse, hvis man tror at denne skævhed kun handler om penge. Den handler i langt højere grad om hvem der har overskud til at deltage i samfundsudviklingen og hvem der ikke har. Det handler derfor ikke om økonomisk velstand, men om menneskeligt overskud.

Det er enormt positivt at flere og flere uddanner sig og at flere får råd til at boligforsyne sig selv. Det er positivt, at der så småt skabes flere arbejdspladser indenfor råstofindustrien. Og vi glæder os over at de fleste af vores børn opdrages med kærlighed og med stor omsorg. Alle disse positive fremskridt skal fejres og anerkendes.

Men vi må ikke glemme, at der er en gruppe der står udenfor denne positive udvikling. Medmennesker der er en lige så væsentlig del af samfundet, men som ikke har de samme muligheder. Folk uden uddannelse eller med erfaringer der ikke kan bruges på fremtidens arbejdsmarked, børn der ikke får den samme undervisningskvalitet i folkeskolen som andre og familier der lever i vold og misbrug.

Vi begår en fejl, hvis vi tror, at den positive udvikling automatisk vil betyde fremgang for dem der er dårligere stillet. Inuit Ataqatigiit tror ikke at der er nogen automatik mellem storskalaprojekter og flere ledige i arbejde. At der skabes flere jobs i råstofindustrien er ikke det samme som at den enkelte arbejdsledige får et job. Den positive udvikling er godt nyt for os der allerede har det godt. Men hvis den positive udvikling også skal nå dem som har det mindre godt, kræver det en særlig indsats.

Inuit Ataqatigiit mener fortsat, at der er brug for langsigtede indsatser. Når vi taler om vores økonomi er det ikke nok kun at se på det enkelte år eller på en enkelt valgperiode. Inuit Ataqatigiit kan godt godkende et underskud, hvis vi kan se at det på længere sigt skaber vækst og udvikling. Desværre er det vores opfattelse, at finanslovsforslaget lægger en forkert kurs. Den måde koalitionen planlægger at bruge vores fælles midler, skaber ikke den nødvendige fremgang for alle på sigt. Vi efterlyser derfor flere visioner og en mere realistisk budgettering.

Visioner

Der er bestemt sket fremskridt i finanslovsforslaget, i forbindelse med andenbehandlingen. Vi er glade for at der er afsat midler til kræftplanen. Og vi er glade for at Inuit Ataqatigiits finanslovskrav om en oplysningsfond er imødekommet. Dog kunne vi tænke os at man gjorde formålet med fonden bredere, så den ikke kun skal skabe oplysning om storskalaprojekter.

Vi er glade for at Naalakkersuisut har lyttet til kritikken og ændret holdning omkring salget af boliger i Nuuk. Vi er også glade for at man har erkendt, at der var budgetteret for urealistisk i forhold til gevinsten ved reformer. Det er også positivt at man vil sikre et større afløb af midler fra anlægs- og investeringsfonden.

Men vi er kede af at man fastholder nedskæringen af midler til ICC, der i dag er en af de få kritiske høringsparter og en organisation der bruger en del tid på borgerinddragelse. Vi ærgrer os også over, at man ikke prioriterer den ekstraordinære indsats overfor ventelisten til operationer, som det tidligere Naalakkersuisut satte i gang. Og vi er bekymrede over at Naalakkersuisut forsøger at dække sit underskud ved at centralisere det offentliges indkøb i en grad som vil påvirke det lokale erhvervsliv og begrænse den handlefrihed Selvstyrets afdelinger har i urimelig grad.

Det er til en hver tid nødvendigt at have fokus på balancen mellem landskassens indtægter, driftsudgifter, anlægsudgifter og udlån. I disse år er vi vidne til en demografisk udvikling der medfører hastigt voksende driftsudgifter, samtidigt med at der sker et mærkbart fald i arbejdsstyrken. I en fremtid hvor færre og færre skal forsørge flere og flere er det vigtigt med en solid politik på anlægsområdet, da anlægsområdet er det offentliges vigtigste bidrag til beskæftigelsen. Inuit Ataqatigiit konstaterer at anlægsområdet bliver kraftigt beskåret. Det siger sig selv at det ikke er holdbart.

Mere realistisk budgettering

Inuit Ataqatigiit er som nævnt ikke modstandere af et budgetteret underskud, hvis pengene investeres i fremtidig vækst, såsom i uddannelse eller infrastruktur. Desværre er dette ikke tilfældet med det finanslovsforslag vi behandler i dag.

Genindførelsen af det fulde rentefradrag er et eksempel på en politik der støtter de bedre stillede, men som deler udgiften ud på alle landets borgere. Og Naalakkersuisut har ikke formålet at give det mindste bevis på, at genindførelsen af rentefradraget reelt vil betyde vækst eller give flere mulighed for at boligforsyne sig selv.

IA kan godt være enige i frasalg af aktieposter og ejerandele i selskaber og institutioner. Men vi mener at sådanne beslutninger må tages som en del af en samlet strategi om den fremtidige ejerstruktur i selskaberne, hvor man samtidigt er klar til at erstatte de løbende indtægter eller beslutte tilsvarende besparelser de efterfølgende år.

Naalakkersuisut har valgt at dække sit underskud gennem afgifter og ved at hente flere penge fra de offentligt ejede selskaber. Senest hører vi, at et frasalg af vores aktier i Grønlandsbanken, skal hjælpe med at gøre underskuddet mindre. Dette virker ikke velovervejet. Det er jo ikke fordi Naalakkersuisut vil bruge pengene på at investere i noget der giver et større afkast. Vi må minde om, at pengene kun kan bruges én gang, hvis de ikke re-investeres. Vi er ikke trygge ved en økonomisk politik der ikke tager højde for årene der kommer, men kun fokusere på her-og-nu. Det er uholdbart.

Vi er heller ikke trygge ved, at Naalakkersuisut fortsat ikke kan svare på indholdet af de planlagte reformer. Naalakkersuisut budgetterer med indtægter fra reformer, men kan ikke svare på hvad disse reformer skal bestå af. Hverken Naalakkersuisoq for sociale anliggender eller Naalakkersuisoq for finanser har nogen bud på hvad der præcist skal ske og hvordan pengene skal indhentes. Hvis man forventer at reformerne vil give indtægter om to år, bør man på nuværende tidspunkt kunne give mere klare svar.

Sundhedsvæsenet er et område, hvor man i flere år har arbejdet hårdt på at holde de lagte budgetter. Behovet for ekstrabevillinger har været faldende igennem flere år nu. Men i forbindelse med Finansudvalgets arbejde med finansloven har Naalakkersuisoq for Sundhed udtalt, at han bevidst underbudgetterer. Vi skal hermed minde Naalakkersuisut om, at dette er imod budgetloven og vi anbefaler at der inden finansloven vedtages tages hånd om dette problem. Inuit Ataqatigiit kan ikke godkende en finanslov, som et medlem af Naalakkersuisut selv underkender og kalder urealistisk.

Et andet eksempel er de afsatte 5 millioner kroner til den ekstraordinære indsats overfor ledige. Inuit Ataqatigiit støtter indsatsen, men finder det bemærkelsesværdigt at Naalakkersuisut endnu ikke ved hvordan pengene skal benyttes. Ligesom der heller ikke ligger viden om effekten af de allerede anvendte midler. Inuit Ataqatigiit ønsker at pengene målrettes på en måde der medfører et job eller nye kompetencer til den ledige. Det må aldrig blive sådan, at vi får ledige til at gennemgå kurser der blot spilder deres tid og ikke forbedrer deres muligheder for et job. Det vil være respektløst. Det er ikke nok at afsætte penge. Vi skal også tænke på de mennesker der berøres.

Endeligt er vi bekymrede over, at Naalakkersuisut planlægger at optage yderligere gæld for at sikre likviditeten. Det er uklart om det planlagte lån skal gå til konkrete investeringer i for eksempel anlæg eller om pengene blot skal gå til at dække et underskud skabt af manglende sammenhæng mellem indtægter og udgifter. Inuit Ataqatigiit kan godt acceptere at der skal optages lån, hvis formålet er klart. Desværre har vi en klar fornemmelse af, at formålet ikke er klart.

Afslutningsvis vil vi glæde os højlydt over alle de familier der har det godt og dem som har fået det bedre. Men vi mener ikke at den nuværende finanspolitiske kurs gør denne gruppe større. Og den vigtigste politiske opgave vi har lige nu, er ellers at gøre denne gruppe større. Penge er ikke alt. Inuit Ataqatigiit afventer med at tage stilling til finansloven til 3. behandlingen, i et håb om at der vil komme ændringsforslag der tager højde for vores bekymringer. Vi ser frem til en god debat om vores alles finanslov og henviser forslaget til behandling i Finansudvalget forud for 3. behandlingen.